СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 98. Ню Йорк і Джерзі Сіти, субота, 20. травня 1944. No. 98. New York and Jersey City, Saturday, May 20, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Домагаються закону під закликом „Працюй, або Воюй!"

Три воєнні провідники краю, а це підсекретар воєнного департаменту Роберт П. Петерсон, секретар департаменту маринарки Джеймс В. Форестал і голова Ради Воєнної Продукції Доналд М. Нелсон поставили домагання до Комісії Військових Справ, щоб вона представила повному сенатови конечність переведення закону „Працюй, або Воюй!" Звісно, що сенат ставиться неприхильно до загальної примусової служби. Тепер провідники сенату кажуть, що переведення такого закону залежить від підтримки президента Рузвелта. Нелсон є цього переконання, що новий закон збільшить число робітників в Америці на 300,000 до 400,000.

Є ВЖЕ ОРГАНІЗАТОРИ РУХУ ЗА ЖИДІВСЬКУ ДЕРЖАВУ.

У Вашингтоні відбулася пресова конференція з 7 провідниками руху, який має на цілі створити цілком жидівську державу в Палестині. Група складається із самих еміґрантів з Палестини і остає під директивою Петра Ґ. Берґсона. Комітет закупив свій дім при Масачусетс Евеню за $65,000, і хоче видати бонди жидівської держави. З розпродажу надіється дістати $1,000,000 на акцію. Комітет має назву „Жидівський Комітет Державного Визволення".

ГОЛЯНДСЬКІ КОЛЬОНІСТИ НА КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

З Будапешту надійшла вістка, що голяндські кольоністи, яких німці тимчасово примістили на Карпатській Україні, нарікають, що їх місцеве населення бойкотує і просять німецьку владу, щоби перевела їх в інше місце, де вони моглиб свобідніше жити.

Голяндські кольоністи приїхали на Закарпаття з Великої України, де займалися управою ріллі. Коли совєтські війська виґнали німців з України, то й голяндські кольоністи мусіли забиратися відти. Вони перебули півроку в Басарабії, а потому їх вивезли на Закарпаття. Голяндські кольоністи просили німецьку владу, щоби вислала їх до дому, але німці навіть слухати не хотіли. Казали, що в Голяндії може прийти до великих боїв і радили голяндцям оставати на Мадярщині. — (ОНА).

ВІД ІМЕНІ „АМЕРИКАНСЬКИХ СЛОВЯН".

Американсько - Словянський Конгрес Великого Ню Йорку подає, що його заходами закуплено три літаки-бойовики, які названо в память Лідіце, Варшави і „югославського народу".

„ВИЯСНЕННЯ" У. Щ. ВІСТЕЙ ПРО „БУЛЬБУ".

Большевицькі У. Щ. Вісти з 18. травня б. р. пишуть таке: „Онацький, якого німці перенесли з Риму до Швеції, розголосив по усьому українському націоналістичному світі надзвичайно важні вісти: діють, мовляв, партизанські загони Тараса Бульби, борються як проти німців, так і проти большевиків..."

Звідки У. Щ. Вісти це знають, не подають. А розвязують справу просто, по своєму звичаю, і пишуть: „...з бульбівців маска зірвана і вони показалися нічим більше тільки провокаторами, що на поручення німців виконували свою службу". Ще доражують, що „так званих бульбівців не треба звязувати з бандерівцями"; їх німці, пишуть вони, дуже скоро зліквідували".

ПОЛЯКИ ДОМАГАЮТЬСЯ СХІДНОЇ ПРУСІЇ І ГОРІШНЬОГО ШЛЕЗЬКУ.

Щойно опублікований тут меморандум польського міністра для справ мирових конференцій, Сейди, говорить, що як скінчиться війна, то поляки повинні дістати не тільки східні землі, але мусілиб включити до своєї держави цілу Східну Прусію, Горішний Шлезьк та вільне місто Данціґ. Сейда доводить в своїм меморандумі, що як мирова конференція у Версаю робила нову мапу Европи, то поляків страшно скривдила, бо не дала їм ні Східної Прусії, ні Горішнього Шлезьку. І через це власне Польща не могла економічно розвиватися і пасла задні. — (ОНА).

МОЖЕ РАХУВАТИ НА КАНАДІЙСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

Польський Центральний Комітет в Торонто вислав до польського уряду в Лондоні телеграму з запевненням, що „законний польський уряд у Лондоні може завжди рахувати на поляків в Канаді в боротьбі за цілість і незалежність Польщі".

Касіно й Формія в руках Аліянтів

УЛАС САМЧУК НЕ ЖИВЕ.

В німецьких концентраційних таборах помер Улас Самчук, славний автор „Волині" та інших повістей, якими здобув собі перше місце між новочасними українськими письменниками-повістярами. Перед вибухом другої світової війни перебував у Празі, звідти удався на Карпатську Україну, де кинувся з повним запалом до праці над відродженням державної незалежности в критичних роках 1938-39.

Виходить, що й він впав жертвою націстівськгоо насильства, згідно з відомостями, що дійшли до Анґлії.

ЛЬВІВСЬКІ РОЗСТРІЛИ.

Надійшли з Лондону спеціяльні повідомлення, що націстівська влада у Львові розстрілює тепер кожного дня сотні мешканців. ПАТ подає, що тисячі „спалено" на Пісковій Горі біля Високого Замку. Львів є тепер під контролею окремого німецького „евакуаційного режиму". Всі важніші будівлі підміновані. Населенню сказано, що місто буде відтепер бомбардоване з повітря та обстрілюване совєтською артилерією.

ЗНИКЛА ЯК КАМФОРА...

Так пише „Нови Сьвят" про Краківську Вежу, що була на Світовій Виставі в Ню Йорку. Мала там остати на вічні часи. Та тепер нагло зникла. Виявилось, що розібрали вежу і забрали кілька сот тон заліза, що вжиті на будівлю вежі, на — воєнні матеріяли. Проф. Островскі, що збудував памятник Ягайла, що стояв біля вежі, заповідає, що і той памятник готов теж так зникнути як камфора, що ніхто не буде навіть про це знати. Передще вратував його мейор Ля Ґвардія, а тепер ледви чи це вдасться.

НОВИЙ ДОБУТОК АМЕРИКАНЦІВ НА ПАЦИФІКУ.

Війська ґенерала МекАртура зробили здовж північного побережжя Нової Ґвінеї скок на 125 миль і заняли прибережний остров Вадке, що має важний летунський майдан, що віддалений всего на 1,000 миль від Филипинів.

Японське радіо донесло про важке бомбардування американцями Батавії, важного для японців нафтового центру на Джаві.

ПОМЕР В БЕРЛІНІ.

Проф. Леон Козловскі, бувший премієр Польщі, помер в Берліні. Чому саме там, не подають.

Італійське місто Касіно, довкола котрого від місяців велася кампанія на італійськім фронті, попало разом з монастирською горою в четвер сполудня в руки Аліянтів. З упадком того міста завалилася ціла лінія Густава, на котрій Касіно було останнім бастіоном.

При заняттю Касіна попало в руки аліянтських військ велике число німецьких бранців. Твердиня упала, як її взяли з двох боків у кліщі, війська восьмої аліянтської армії. Місто взяли британці, монастирську гору поляки.

Рівночасно американські війська взяли далі на полудні важну місцевість Формію.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРОБУЄ НАКЛАДАТИ З МАРШАЛОМ ТІТОМ.

Югославський король Петро розвязав свій міністерський кабінет та запросив д-ра Івана Субасіча скласти новий.

Д-р Субасіч є провідником хорватської хлопської партії. Перед війною був якийсь час губернатором Хорватії й має популярність так серед хорватів, як і серед сербів.

Загально сподіваються, що в новому кабінеті не буде Міхайловіча, а за те будуть прихильники, чи представники, маршала Тіта, провідника югославських партизанів, котрий тепер має під своєю владою поважну частину Югославії.

Політичний світ немало зацікавлений цим політичним посуненням короля для замирення з тим самим Тітом, котрого королівська пропаґанда постійно звала комуністом і ставленником Москви.

ҐОФІ ПРО РОСІЮ І ПОЛЬЩУ.

Джозеф Ф. Ґофі, сенатор з Пенсилвенії, промовляючи в Клівленд, Огайо, в Поблик Гол з нагоди польського свята Конституції Третього Мая, заявив, що Росія і Польща повинні погодитись, але до цеї згоди не прийде, якщо Росія буде сама рішати, а рішення опирати на силі.

РУНДШТЕДТ КОМАНДАНТОМ ОБОРОНИ ПРОТИ ІНВАЗІЇ.

Німецька офіціяльна новинкарська аґенція потвердила подану аліянтськими жерелами вістку, що командантом німецької оборони проти аліянтської інвазії Европи буде не маршал Ромель, а ґенерал Рудольф Ґерд фон Рундштедт.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

"I am an American"

Коли призначуємо окремий день на те, щоб у той день усвідомити собі те, що означає „Я — американець", то видно, що ще далі заходить якась потреба це робити.

Думаємо, що така потреба є. Гто вже з цього боку, що ще далі маємо в нашому краю поважне число таких, що більше одушевляються тим, що діється в інших краях і під іншими режімами, ніж тим, що з себе видає і чого доконує — Америка.

Американці українського роду, що вийшли з неволі й свідомі тих терпінь, які приходилось і приходиться переживати українському народови під різними окупаціями і диктатурами, повинні краще інших оцінити ті благодати, що їх тут зазнають завдяки американській свободі та спромозі заробляти на життя і по людськи жити. Бож цього нема в Україні! І вже це одно є для людини з українською кровю та українськими почуваннями достаточною причиною, щоб радіти і гордитись тим, що вона є американцем.

І так воно дійсно є. Як протиукраїнська пропаґанда видумувала й злобно розпускала на початку війни різні підозріння про українців в Америці, квестіонуючи їх льояльність супроти цього краю, то поминаючи наші словні відповіди на ті клевети, наші пізніші діла, як і геройства американських вояків українського роду, були і є таки найкращою відповіддю. І так треба далі „відповідати"! Але відповідати не на те, щоб себе „виправдувати", але тому, що наша праця і наші жертви, зложені ось так в користь Америки, є природним виявом нашої любови і нашого привязання до американської землі, до американської свободи і до американського способу життя.

Коли вдумаємося в ті варварства, що їх переносять люди в Европі, з якої походимо, то можемо дійсно дякувати Богови, що ми опинились в Америці, як мусіли покидати рідну землю. І певно дякують ті, що тут родились, бо як мали нагоду бувати і в інших краях, то добачили вже ті великі різниці між життям тут і там.

Ось тому і треба нам усім далі старатись, щоб Америка перемогла, щоб далі остала потугою в моральному, духовому і матеріяльному значінню. Тому „Я — американець", себто день, в якому ми ближче застановляємось, над нашим американізмом, повинен нас запалити до ще сильнішої й завзятішої оборони американізму перед цею тоталідарнодиктаторською отруєю, що її дехто хотів би впустити і до чистої та здорової американської крови. Якого кольору та отруя не булаб, треба її уникати.

Американська демократія вже доказала, до якої сили і могутности вона цей край допровадила. Якби не вона, ціла Европа булаб нині під Гітлєром, не зважаючи на всі геройства, яких там народи доконали і далі доконують в боротьбі з націстівським варварством.

Перед цею демократією ще далі стоїть найважніше — перемогти ворогів і виграти війну. А зараз потім — виграти мир.

Ми рішені виграти одно й друге. І виграти в такий спосіб, щоб перемогла правдива демократія.

Думаємо, що це певно може статись, коли всі ми тепер і по всяк час памятатимемо, що означає „Я — американець", які ідеали і яку свободу. Як так станеться, то „Я — американець" ввійде в історію людської культури і свободи як найкращий вислів найкращих людських почувань.

„ПРОВАЛ НІМЕЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ НА УКРАЇНІ".

Це наголовок передовиці, поміщеної в канадійській газеті „Українські Вісти" з 9. травня, яка зачинається так:

„Ще до війни писали українські галицькі часописи, що колиб вибухла війна на Сході і німцям вдалося заняти українські землі, то зміна булаб така, що на місце одних окупантів прийшов би німецький окупант, на зміну московського імперіялізму всадовився б німецький імперіялізм, який обернув би Україну в кольонію для визиску. Хід подій доказав, що ця преса була права в своїх здогадах".

А далі читаємо ще таке:

„Півтретя року перебування німців на українській землі показали аж надто ясно, чого вони пішли на Україну. За той час німці переконали навіть найбільш легковірних, якщо такі знайшлися, що для німців не важне, який нарід заселює цей край і чого він хоче: Німецький губернатор Франк просто підкреслив у своїй промові у Львові, коли Німеччина триюмфальним маршом пересувалася наперед, що ті землі належатимуть до Німеччини...

„Отже типова промова переможця. Просто й ясно заповідалося на будуче приєднання Галичини до Німеччини безпосередньо, або посередньо через васальну Польщу".

ПОЛЬСЬКА ПОВІСТЬ ПРО ЛЬВІВ.

ПАТ заповідає, що нюйорська видавнича спілка Скрібнера видасть незабаром „нову повість про Польщу" п. н. „Фор фром ди Олд Тавн", якої автором є поет Антоні Ґроновіч. Має це бути повість про Львів, в якому поляки, українці й жиди воюють спільно в підземеллю проти Гітлера". Головні особи: Казік Зьомковіч, Маруська Швеченко та Ізьо Кац. Таке подає новинка Польської Агенції Телеграфічної. Всі троє, кажеться у тій новинці, воюють з німецькими окупантами „за свободу краю і власне щастя".

Видавництво заповідає видання ще одної повісти цього письменника, в якій „буде представлений тисячлітній духовий і матеріяльний дороб... польського народу. Ґроновіч приїхав до Америки в 1938 році, маючи 30 років. Уже видав англійською мовою пять книжок.

ПОЛК. РОМАН СУШКО ВБИТИЙ.

З Лондону подають, що мав згинути Роман Сушко, бувший поклонник Січових Стрільців, що був одним з визначніших членів Організації Українських Націоналістів. Мали його вбити „Бандерівці" з групи „Тараса Бульби". Похорон мав відбутись у Львові. На ньому мав промовляти пралат о. Куницький і, покликуючись на заклик митрополита Шептицького, мав взивати українське громадянство до рівноваги.

ПОМЕР О. М. ПАЗДРІЙ.

Дня 4. травня помер о. Михайло Паздрій, укр. кат. парох в Маганой Сити, Па. Походив з села Токи, повіт Збараж, Західна Україна. Родився 21. листопада 1872 року.

ГАЛЯ НА 20,000 ЛЮДЕЙ.

Таку вибрали американські поляки на Конґрес Американської Полонії, що відбудеться в місті Бофало в днях від 28—30 травня цього року. Галя зветься „Меморіел Одіторіюм".